

בס"ד. ש"פ ויצא, יו"ד כסלו (מאמר ג') ה'תשכ"ב*

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי¹, ומבאר בעל הגאולה במאמרו ד"ה זה (שנדפס בספרו שערי תשובה²), ה"טעם על זה שמלחמה נקראת בשם קרב מלשון קירוב (אף שמלחמה היא היפך ענין הקירוב), הוא, כי ענין המלחמה הוא שכל אחד משני הלוחמים רוצה לנצח את השני ולהכניע אותו שיוכלל בו, ובכדי לפעול בזה שלוחם כנגדו שיוכלל בו, הוא דוקא ע"י הקירוב שמתקרב אליו, קרב מלשון קירוב. ועד"ז הוא בהמלחמה דנפש האלקית ונפש הבהמית, דעיקר המלחמה היא בשעת התפלה (שעת צלותא שעת קרבא³), שבכדי שהעבודה (תפלה) דנפש האלקית תפעול בנפש הבהמית שתוכלל בנפש האלקית [היינו שגם נה"ב תהי' לה אהבת ה', ככל לבבך בשני יצריך⁴], הוא ע"י שנפש האלקית מתלבשת בנפש הבהמית, שההתבוננות של נפש האלקית היא בענינים כאלו ובאופן שגם נפש הבהמית יכולה להשיג⁵. משא"כ כשהתפלה היא מצד הנשמה עצמה, אינה פועלת בנפש הבהמית, כמבואר בהמאמר.

ב) והנה⁶ בירור נה"ב ע"י שנה"א מתלבשת בנה"ב, הו"ע של מלחמה, כנ"ל. דענין המלחמה הוא, שיש מנגד וצריך ללחום עמו⁷. וענין פדה בשלום נפשי הוא שהפדי' דנפש האלקית מהגלות דנה"ב אינה באופן דמלחמה, כי אם, שע"י גילוי אור עליון מתבטלים הרצונות דנה"ב, שלכן אין צריך למלחמה כלל. וכמבואר בכ"מ⁸, וגם במאמר הנ"ל⁹, בענין הבירור שע"י עסק התורה, שהוא לא בדרך מלחמה (היינו שיש מנגד אלא שמנצחים אותו ע"י מלחמה, כי אם) שע"י גילוי אור התורה הוא ביטול הרע בעצמ¹⁰. ועד"ז הוא בתפלה, שע"י האהבה שלמעלה מטעם ודעת שמצד

* יצא לאור בקונטרס יו"ד י"ד כסלו — תשנ"ב, "לקראת יו"ד כסלו יום הגאולה דאדמו"ר האמצעי, יום הבהיר י"ד כסלו, יום נישואי כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע". המאמר כולל גם ביאור בהמאמר ד"ה וכל בניך לימודי ה' שאמר כ"ק אדמו"ר מהור"י צ' נ"ע ב"ש"פ ויצא, קריאת החתן שי' לתורה, וביום ב' וישלח לילה של החתן-מאָל בשיבת "תומכי תמימים בווארשא" (לשון הכותרת דהמאמר), המאמר הראשון דדרושי החתונה (נדפס בקונטרס דרושי חתונה תרפ"ט) .. עש"ק פ' ויצא, ה'תשנ"ב.

(1) תהלים נה, יט.

(2) ח"א (שער התפלה) מט, א ואילך.

(3) זהר הובא בלק"ת ר"פ תצא. בשער התפלה שם. ובכ"מ. וראה זהר ח"א רמ, ב. ח"ג רמג, א.

(4) ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א במשנה. ספרי (הובא בפרש"י) עה"פ.

(5) ראה תו"א וישב כט, ב. המשך תרס"ו ס"ע קלה ואילך. סה"מ עת"ר ע' כה. ה'תש"י ע' 56. ובכ"מ.

(6) בהבא לקמן — ראה שערי תשובה שם פ"ה (ג, נא) ואילך.

(7) ויתירה מזה, שגם לאחר נצחון המלחמה נשאר בהעלם ההתנגדות, כדלקמן ס"ה.

(8) המשך פדה בשלום תרנ"ט (סה"מ תרנ"ט ע' קסב ואילך) ותש"ד (פ"י"ט ואילך) — סה"מ ה'תש"ד ע' 106 ואילך.

(9) פ"א (נו, א).

(10) כ"ה הלשון בשערי תשובה שם.

בח' חי' יחידה מתבטלים הרצונות דנפש הבהמית, והפדי' דנפש האלקית מהגלות דנה"ב היא באופן דשלום, פדה בשלום נפשי.

ומבאר שם¹¹, דאמיתית הענין דפדה בשלום נפשי הוא ע"י גילוי היחידה דוקא. דביטול הרצונות דנה"ב שע"י האהבה שלמעלה מטו"ד שמצד המקיף דחי' הוא רק מפני שהרצון דנה"א (דבחי' חי') מתגבר על הרצון דנה"ב. [אלא שמצד תוקף הרצון דנה"א מתבטלים ממילא הרצונות דנה"ב. דבהעבודה שע"פ טעם ודעת שמצד בחינת נר"נ, הבירור דנה"ב הוא ע"י שנפש האלקית מתלבשת בנה"ב ולוחמת עמה, משא"כ בבחי' חי', ע"י תוקף הרצון דנה"א (רצון שלמעלה מטעם), מתבטלים הם (הרצונות דנה"ב) ממילא. אבל מ"מ הביטול שלהם הוא רק מצד התגברות נה"א, ולא שהם בטלים בעצמם]. ולכן אין זה אמיתית ענין השלום. ואמיתית הענין דפדה בשלום נפשי הוא ע"י גילוי היחידה. דכיון שבחינת היחידה אין כנגדה לעו"ז, בבואה דבבואה לית להו¹², לכן, ביטול הרצונות דנה"ב ע"י גילוי היחידה הוא (לא שע"י גילוי היחידה נעשה ביטול הרצונות, כי אם) שמצד היחידה אין מקום מלכתחילה לרצונות זרים. וזהו פדה בשלום נפשי גו' כי ברבים היו עמדי, דברבים היו עמדי הוא טעם (כ"י) על פדה בשלום נפשי, כי העבודה דברבים היו עמדי היא התעוררות וגילוי היחידה (כמבואר בארוכה בהמאמר¹³), וע"י גילוי היחידה, הפדי' דנה"א היא באופן דשלום, פדה בשלום נפשי.

וצריך להבין, דכיון שע"י גילוי היחידה (העבודה דברבים היו עמדי) אין מקום למנגדים, הרי אין צריך אז לפדי', ומזה שברבים היו עמדי הוא טעם על פדה בשלום נפשי [דטעם הוא הסיבה שלפני הענין שמסובב ממנו], משמע, שגם לאחר הענין דברבים היו עמדי (גילוי היחידה) צריכה נה"א לפדי' (אלא שהפדי' היא בשלום). וביותר א"מ, דמזה שברבים היו עמדי הוא טעם על פדה בשלום נפשי מקרב לי, משמע, דנוסף לזה שגם לאחר הענין דברבים היו עמדי צריכה נפש האלקית (נפשי) לפדי' (סתם), היא צריכה גם לפדי' מהמלחמות שכנגדה. ולכאורה, הרי גם כשנה"ב הוא כישן (שאח"כ יכול להיות חוזר וניעור¹⁴) אינו לוחם בשעת מעשה כנגד נה"א, ומכש"כ¹⁵ כשמתבטלים הרצונות דנה"ב (ע"י הרצון דנה"א דבחי' חי'), והאיך שייך שגם לאחר גילוי היחידה (ברבים היו עמדי), שאז אין מקום כלל להרצונות דנה"ב, צריכה נה"א לפדי' ממלחמות שכנגדה. וי"ל הביאור, דזה שנאמר כי ברבים היו עמדי [דמזה משמע (כנ"ל) שפדה גו' מקרב לי הוא לאחר ברבים היו עמדי] הוא בכדי לרמוז, שגם מי שהוא בדרגא נמוכה, שנפש האלקית (לא רק הדרגא דיחידה, אלא נה"א בכלל) אצלו היא בהעלם, ועד שנפש הבהמית לוחמת כנגד נפשו

11) ספ"ו (נב, ג) ואילך. וראה בארוכה ד"ה זה תשל"ט ס"ג ואילך (לקמן ע' מ ואילך).
 12) יבמות קכב, א. וש"נ. לקו"ת תצא לו, ג. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ב ס"ע תקמב ואילך. ובכ"מ.
 13) פ"ב (נו, ג).
 14) תניא פ"ג (יח, סע"ב ואילך).
 15) דהבירור דנה"ב (גם שבדרך מלחמה ומכש"כ שבדרך שלום) הוא נעלה יותר מזה שהוא רק כישן.

האלקית, מ"מ, ע"י המחשבה בענין היחידה [וההחלטה שההנהגה שלו תהי' בהתאם לבחי' היחידה שבנפשו]¹⁶, ברבים היו עמדי, פדיית נפשו האלקית מהמלחמות דנה"ב (פדה נפשי מקרב לי) היא באופן דשלום.

ד) **ויובן** זה בהקדים מ"ש (בפרשתנו¹⁷) ושכתי בשלום אל בית אבי, ומבאר בעל הגאולה¹⁸, דהליכת יעקב לחרן היתה בכדי לברר את הניצוצות שהיו שם, וזהו שאמר ושכתי בשלום אל בית אבי, שבירור הניצוצות והשבתם (החזרתם) לשרשם (אל בית אבי) יהי' באופן דשלום. ומוסיף בהמאמר¹⁹, דפירוש בשלום הוא ב' שלום, שלום מלמעלה למטה ושלום מלמטה למעלה. ויש לומר עד"ו בנוגע לתיבת בשלום שבפסוק פדה בשלום נפשי, דבשלום הוא ב' שלום²⁰, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה. ויש לקשר זה עם הפסוק²¹ וכל בניך לימודי הוי' ורב שלום בניך, דיש לומר, שענין ריבוי שלום (ורב שלום), אין ריבוי פחות משנים, הוא ב' בחינות דשלום, שלום מלמעלה למטה ושלום מלמטה למעלה.

ולכאורה צריך לומר, שהכוונה (בהמאמר) במלמעלה למטה ובמלמטה למעלה היא (גם) לשני האופנים שבענין הבירורים (הענין דושכתי, השבת הניצוצות לשרשם), בירור בדרך מלמעלה למטה ובירור בדרך מלמטה למעלה. וצריך להבין, הרי מבואר בכ"מ²² [וגם במאמר הנ"ל (ד"ה פדה בשלום) דבעל הגאולה, הובא לעיל סעיפים א-ב], דענין השלום הוא בהבירור בדרך מלמעלה למטה (בירור שע"י גילוי אור), משא"כ הבירור שבדרך מלמטה למעלה (בירור שבדרך התלבשות) הוא באופן דמלחמה, ומזה שאומר דפירוש בשלום הוא ב' שלום, שלום מלמעלה למטה ושלום מלמטה למעלה, משמע שגם הבירור שמלמטה למעלה הוא באופן דשלום. ולהוסיף, דמזה שנאמר ושכתי בשלום ב' שלום (שצריך להיות שניהם), משמע, שכל אחד מהם יש יתרון²³.

ה) **והענין** הוא, דבשלום (שנעשה ע"י הבירור) שני אופנים. שנתבטל המנגד — ואופן זה הוא (בעיקר) בהבירור בדרך מלמעלה למטה. דבהבירור בדרך מלמטה למעלה, שהמברר מתלבש בהמתברר ומתעסק עמו שירצה להתברר, אין זה

16 וע"ד קיום התומ"צ ע"י "שיזכור תמיד ענין מסירת נפשו" (תניא ספכ"ה), שהגילוי דענין היחידה (דמס"נ הוא מצד יחידה) בזכירת ענין המס"נ הוא רק בנוגע למעשה. ולהעיר ממ"ש בתניא שם ש"בוה יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחור", היינו שגם הגילוי דיחידה בנוגע למעשה הוא באופן שהיצה"ר לוחם (אף שבבואה דבבואה לית להו) אלא שע"י זכרון המס"נ יוכל לנצחור.

17 ויצא כח, כא.

18 תו"ח פרשתנו כה, ד ואילך.

19 שם כו, א ואילך. וראה גם תו"א שם כא, ד.

20 כ"ה להדיא באוה"ת נ"ך כרך ג ד"ה פדה בשלום נפשי (ע' א'שח). אלא שביאור ענין "ב' שלום" שם הוא באופן אחר.

21 ישע"י נד, יג.

22 ראה בהנסמן בהערה 8.

23 ראה תו"ח שם כו, ויש ע"ג "צריך לב' שלימות הללו דוקא ולא די בשלום אחד". ולהעיר גם מהמשך

תעו"ב שבהערה 27.

שהתחתון (המתברר) נתבטל אלא שהוא מתברר מצד הרצון שלו. וכיון שגם לאחרי שנתברר הוא מציאות דתחתון (דתחתון ועליון הם הפכים)²⁴, לכן, גם לאחרי שנתברר, שייך שינגד להעליון. ובעבודת האדם הוא, שהבירור דנה"ב ע"י שנה"א מתלבשת בנה"ב, הוא, שההתבוננות דנפש האלקית היא באופן שגם נפש הבהמית תבין ותשיג את הענין האלקי (שמתבונן בו) שע"י תבוא לאהבה את ה'. דזה שנה"ב אהבת את ה' (הגם שבטבעה היא נמשכת לענינים גשמיים²⁵) הוא (לא ע"י שנתבטל המציאות שלה, אלא אדרבה) ע"י שהשכל דנה"ב בא להבנה שצריך לאהוב את ה'²⁶. וכיון דזה שנפש הבהמית אהבת את ה' (כולל גם ההבנה וההשגה שצריך לאהוב את ה') הוא מצד השכל דנפש האלקית (שנתלבש בהשכל דנה"ב), אבל נפש הבהמית מצד עצמה היא נמשכת לענינים גשמיים [וכמבואר בכ"מ²⁷ שהבירור דנה"ב שע"י התבוננות היא רק בדרך אתכפיא], הרי גם עכשיו (שגם נה"ב יש לה אהבת ה') נשאר בעולם ההתנגדות שלה לנה"א (אלא שההתנגדות שלה אינה באה בפועל). ובכדי שיהי' ביטול המנגד הוא ע"י הבירור בדרך מלמעלה למטה. דע"י²⁸ שמתגלה בהתחתון גילוי אור שאינו בערך אליו, הוא מתבטל ממציאותו. ובעבודת האדם הוא, דע"י שנוגש בנה"ב האהבה דנה"א שלמעלה מטו"ד, דאהבה זו היא (בדרך כלל) אהבה רבה שלמעלה מהגבלת כלי הלב, ע"י מתבטל המציאות דנפש הבהמית, וע"י היא נהפכת לטוב, אתהפכא (שלמעלה מאתכפיא)²⁹.

ועוד אופן בשלום (שנעשה ע"י הבירור), דזה שהי' בתחלה מנגד נעשה אהב (ובלשון הכתוב³⁰ גם אויביו ישרים אתו) — ואופן זה הוא (בעיקר) בהבירור בדרך מלמעלה למעלה. דבהבירור בדרך מלמעלה למטה, זה שהתחתון אינו מנגד הוא לפי שנתבטל ממציאותו ע"י הגילוי אור, אבל לא שנעשה שינוי בהמציאות דהתחתון עצמו. דהגם שע"י גילוי האהבה רבה שלמעלה מטו"ד נהפכת נה"ב לטוב (אתהפכא), הרי האתהפכא שלה היא (לא מצד ענינה דנה"ב, אלא) מפני שע"י האהבה רבה

24 להעיר מסה"מ קונטרסים ח"ב שיט, א, דמטה ומעלה "אפילו אם אינם מרוחקים בריחוק שטחי כ"כ מ"מ הוי ריחוק טפי מפני שהם הפכים".

25 ראה קונטרס העבודה פ"ג (ע' 32), דאין זה סותר למ"ש בכ"מ (לקו"ת חוקת נז, ד. ועוד) דכח המתארה בעצם אינו רע — כי "זהו רק שאין בו ציור רע בעצם, אבל מ"מ אינו טוב, ואדרבה בטבעו הוא נמשך לענינים חומריים".

26 ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'שכב "ועם היות שזהו בדרך מלחמה שהנה"ב לוחם נגד נה"א מ"מ אופן הביטול שלו הוא ע"י שגם הוא מבין את הענין האלקי וגם הוא מסכים על הביטול דנה"א עד שגם הוא נתעורר באהבה". ולהעיר, דהגם שמבאר שם הנועלה בהבירור שבדרך התלבשות, אומר שנה"ב "מסכים על הביטול דנה"א", היינו שאין זה מצד נה"ב עצמה אלא מצד נפש האלקית המתלבשת בה, וגם אז הוא רק באופן של "הסכמה".

27 המשך תער"ב שם.

28 בהבא לקמן, ראה בארוכה (עד"ז) המשך תער"ב שם ע' א'שיח ואילך.

29 המשך תער"ב ס"ע א'שכ ואילך. וראה שם (ע' א'שכא) דוגמא לזה, דכשהקטיגור רואה "הארת פני המלך ברכ טוב וחסד" הוא נהפך לסניגור. וראה בארוכה ד"ה מחר חורש ה'תשי"א (תורת מנחם — התועדויות ח"ג ע' 53).

30 משלי טז, ז. ובזהר ח"א קמד, ב "דהוא יצר הרע אתכפיא קמי' דיצר טוב". וע"פ מ"ש בפנים שענין "אויביו ישרים אתו" הוא בעיקר בהבירור שבדרך התלבשות, יומתק לשון הזהר "אתכפיא קמי' דיצר טוב".

דנה"א מתבטלת נה"ב ממציאותה³¹. ואמיתית הענין דגם אויביו ישרים אתו הוא בהבירור בדרך מלמטה למעלה³², דזה שנפש הבהמית יש לה אהבת ה' הוא מצד השכל דנה"ב.

ו) **וזהו** ושבתי בשלום, וכן פדה בשלום, שלום מלמעלה למטה ושלום מלמטה למעלה, שהבירור דנפש הבהמית (פדה בשלום נפשי) וכן בירור הנצוצות שבעולם (ושבתי בשלום אל בית אבי) צריך להיות בשני האופנים, בדרך מלמעלה למטה ובדרך מלמטה למעלה, שעיי"ז ישנם שני הענינים (מעלות) דשלום. ולהוסיף, שהשלימות דשלום (שלום גם מלשון שלימות) הוא כשהשלום (שבכל אחד דשני האופנים) כולל שתי המעלות. שגם בהבירור שבדרך מלמטה למעלה יש (מעין) הענין דאתהפכא, ושגם בהבירור שבדרך מלמעלה למטה יש (מעין) המעלה שהבירור הוא מצד ענינו דהתחתון. וזהו פדה בשלום נפשי מקרב לי, שגם הענין דפדה בשלום, שהוא (בדרך כלל) הפדי' דנה"א מהגלות דנה"ב ע"י גילוי אור³³, תהי' בו המעלה דמקרב לי (קרב מלשון קירוב)³⁴, הבירור דנה"ב עצמה. ועד"ז לאידך, שגם הבירור שבדרך קרב (מלחמה) יהי' באופן דפדה בשלום, אתהפכא.

וממשיך הכתוב כי ברבים היו עמדי, ברבים היו עמדי הוא טעם (כי) על פדה בשלום נפשי מקרב לי, דע"י ההתבוננות בענין היחידה, שעיי"ז מתעורר אצלו ענין הביטול³⁵ נהיינו, שגם לפני העבודה דפדה בשלום נפשי מקרב לי וצריך עדיין לפדות נפשו האלקית מהמלחמות דנה"ב, הוא מתעורר בכיטול כללי לאלקות, שבא מהיחידה שבן, עיי"ז, הבירור דנה"ב הוא באופן דפדה בשלום נפשי מקרב לי, שבכל אחד דשני אופני הבירור ישנם שתי המעלות³⁶.

ז) **ויש** לקשר ענין זה עם מה שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה וכל²¹ בניך לימודי הוי' ורב שלום בניך שאמרו בש"פ ויצא תרפ"ט (שבקונטרס דרושי חתונה³⁷), דהתרגום עה"פ וכל בניך גו' הוא וכל בניך אלפין באורייתא דהוי' וסגי יהי שלם בנך. ומבאר³⁸, דזה שמדייק דאלפין באורייתא דהוי' (אף שלכאורה אין זה חידוש, דכולם יודעים שהתורה היא תורת הוי'³⁹) הוא, שלימוד התורה שלהם הוא

31) ראה המשך תער"ב שם ריש ע' א'שכא בענין הפיכת המדות דנה"ב ע"י האה"ר שלמעלה מטו"ד, שהמדות "יוצאים מהטבעיות שלהם".

32) דהגם שזהו רק בבחינת אתכפא, מ"מ הוא ע"י ההתעוררות שלו (המשך הנ"ל ס"ע א'שכב).

33) כנ"ל ס"ב מהמאמר דבעל הגאולה.

34) ראה לעיל ס"ג.

35) וזהו מ"ש (פרשתנו כח, יד) "והי' זרעך כעפר הארץ ופרצת גו'", כי "ופרצת" הו"ע גילוי היחידה (כדלקמן סעיף יו"ד), ולכן "והי' זרעך כעפר הארץ", דעפר מורה על תכלית הביטול — ראה בכז' ד"ה והי' זרעך גו' (מאמר הראשון שנאמר בהתוועדות זו (סה"מ תשכ"ב ע' נט ואילך)).

36) הביאור בזה, ראה לקמן ס"ט.

37) קונטרס ב — נדפס בסה"מ קונטרסים ח"א טז, ב ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 71 ואילך.

38) בסיומו — סה"מ קונטרסים שם יט, ב. תרפ"ט ס"ע 79.

39) כמו שמדייק בהמאמר בתחלתו. ואף שי"ל דלשון התרגום באורייתא דהוי' הוא כי בכתוב נאמר "למודי הוי'" — הרי הידיקו הוא בהכתוב (דלכאורה הול"ל לומדי תורה, וכיו"ב).

באופן שנרגש אצלו שהתורה היא תורת הוי'. ומוסיף בהמאמר, דפירוש אלפין באורייתא דהוי' הוא, דהגם שלימוד התורה (אולפנא) הוא שמבין ומשיג התורה בשכלו (שכל אנושי), מ"מ, גם בהלימוד (שכל) שלו נרגש שהתורה היא תורת הוי', אלפין באורייתא דהוי'. וע"י הרגש זה, גם הלימוד (ההשגה) שלו הוא כביטול. ובכדי שלימוד התורה יהי' באופן זה, הוא ע"י הקדמת עבודת התפלה. כי ענין התפלה הוא ההתקשרות והביטול לאלקות. וע"י לימוד התורה באופן זה (דוקא) נעשה רב שלום בנין — ריבוי שלום להתלמידי חכמים העוסקים בתורה⁴⁰, וגם ריבוי שלום בעולם. כמו שלמדו רז"ל⁴¹ מפסוק זה שתלמידי חכמים מרבים שלום בעולם.

ומהמשך הענינים שבהמאמר מובן, דכשלימוד התורה אינו באופן זה, אז, (נוסף לזה שאינו מביא שלום בעולם) אפשר שיביא לפירוד הלכבות, היפך השלום. כי כשחסר אצלו ההרגש שהתורה היא תורת הוי', אזי, הוא מחזיק טובה לעצמו שלמד תורה הרבה⁴² ונעשה מציאות יש שמחזיק את עצמו לאיש המעלה ואדם חשוב, וזה גורם לפירוד הלכבות, כי מצד הישות שלו הוא חושב שכל מה שהזולת אומר או עושה הוא בכדי לנגד אליו. וכהסיפור (המובא בהמאמר⁴³), שאחד (בר דעת גדול בהשכלה) בא להצ"צ על יחידות והתאונן אז מ'טרעט אויף מיר אין בית מדרש, וענה לו הצ"צ, דו ביסט זיך מתפשט איבער דעם גאנצן בית מדרש, איז וואו יענער טרעט איז אַלץ אויף דיר. ויש לומר, דזה שמביא בהמאמר שהטענה שלו היתה שדורסים עליו בבית מדרש, דהגם שבית מדרש הוא מקדש מעט⁴⁴, דהשראת השכינה שבמקדש מעט היא מעין השראת השכינה שבבית המקדש⁴⁵, מ"מ, גם שם היתה התפשטות הישות שלו. ומדייק בהמאמר, דזה שהתאונן לפני הצ"צ שדורסים עליו הי' בהיותו ביחידות, דענין היחידות הוא התקשרות היחידה של זה הנכנס ליחידות עם היחידה של האדמו"ר שאליו נכנס⁴⁶, ואעפ"כ, גם בהיותו ביחידות הי' אצלו ההרגש שדורסים עליו. ולכן מביא בהמאמר פרטים הנ"ל דהסיפור, בכדי להדגיש שע"י השכלה לבד, בלי עבודה, אפשר להיות התפשטות הישות גם במקדש מעט ואפילו כשנכנסים ליחידות, דמזה מובן ההכרח בענין העבודה. ולאח"ד אמר לו הצ"צ פירוש הכתוב⁴⁷ יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו, און (בחולם) הוא כח ועוז⁴⁸, ופירוש איש און הוא איש חזק בדעת עצמו. וזהו יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו, דכשם שיעזוב רשע דרכו הוא דבר שמוכרח, דבלי תשובה א"א לגשת אל הקודש, כן מוכרח שהאיש און יעזוב את מחשבותיו (המחשבות דישות).

40 כפירוש התרגום "וסגי יהי שלם בנד".

41 סוף מס' ברכות.

42 היפך הוראת המשנה (אבות פ"ב מ"ח) אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך.

43 סה"מ קונטרסים שם יט, א. תרפ"ט ע' 78.

44 יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

45 ראה בארוכה קונטרס בענין "מקדש מעט זה בית רבינו שבבבל" (התוועודיות תשנ"ב ח"א ע' 416 ואילך).

46 ראה בארוכה שיחת שמח"ת שנה זו (תשכ"ב) סמ"ב (תו"מ חל"ב ע' 156).

47 ישע"י נה, ז.

48 "וכמו מרוב אונים או מצאתי און ליי" (ישע"י מ, כו. הושע יב, ט) — סה"מ קונטרסים ותרפ"ט שם

[נעתק ב"היום יום" י טבת].

ויש לומר, דמ"ש מחשבותיו לשון רבים, הוא, כי בהמחשבה דישות ישנם כו"כ דרגות, ולכן נאמר יעזוב גו' מחשבותיו לשון רבים, שצריך לעזוב את מחשבה שבדקות, ואפילו שבדקות דדקות. ולהעיר, ממאמר רז"ל⁴⁹ בענין רבב שעל בגד שחוצץ לענין טבילה, של בנאין [אלו תלמידי חכמים שעוסקים בבנינו של עולם] מצד אחד ושל בור משני צדדין. דמזה מובן גם בנוגע לרבב רוחני, שכתלמיד חכם גם מחשבה שבדקות חוצצת, ולכן הכרח שיעזוב מחשבותיו לשון רבים.

ומבואר בהמאמר⁵⁰, שהתחלת העבודה הוא הביטול. כי בכדי להתקרב לאלקות, הן בבחינת קירוב מלמטה למעלה לעלות מדרגא לדרגא בתפלה והן בבחינת קירוב מלמעלה למטה בהשגת אלקות בנפשו בתורה, הוא ע"י ענוה ושפלות. ויש לומר, דזה שמפרט בהמאמר שני האופנים דקירוב לאלקות, הגם שבכדי לבאר לשון התרגום אלפין באורייתא דהוי' נוגע לכאורה רק הקירוב שע"י תורה, הוא בכדי לרמז שע"י קדימת הביטול, השלום דבנין, ת"ח העוסקים בתורה (מלמעלה למטה), הוא בשלימות, שכולל גם מעלת השלום דתפלה (מלמטה למעלה)⁵¹.

(ח) **והענין** הוא, דכיון שהכוונה בירידת ונפילת הנצוצות היא בכדי שיתבררו ויחזרו למקורם [שע"ז יתעלו למעלה יותר מכמו שהיו קודם ירידתם], הרי אין שייך שיהי' איזה מניעה ועיכוב (מצד הנצוצות) להבירור שלהם. דזה שאפשר להיות מניעה ועיכוב הוא רק מצד האדם (המברר), שיש לו בחירה חפשית, אבל מצד הנצוצות — מוכרח שיתבררו. [וזהו מ"ש ואדונירם על המס⁵², אדונירם הוא אדוני רם, אדוני הוא ע"ד שם אד' (בחינת שכינת') ורם מלשון רוממות הוא אור א"ס שלמעלה מעולמות (קוב"ה)]. וע"פ המבואר לקמן (סעיף יו"ד) דענין הבירורים הוא ליחדא קוב"ה ושכינת', יש לומר, דמס הו"ע הבירורים. ונק' בשם מס, שמש הוא דבר שמוכרח לשלם. ובחינת אדונירם הוא המכריח גביית המס, בירור הנצוצות]. ויתירה מזה, שהנצוצות רוצים ומשתוקקים להתברר. וזהו ברבים היו עמדי, שהנצוצות הנמצאים בבחינת רבים (רשות הרבים, טורי דפרודא⁵³) משתוקקים שיבררו אותם [בדוגמת ענין ברבים היו עמדי בפשטות, שאנשי אבשלום התפללו לנצחוננו של דוד⁵⁴]. אלא דכיון שהנצוצות הם בגלות בבחינת רבים, אין זה בגילוי. ועד שלפעמים נדמה

(49) שבת קיד, א. וראה סה"מ תש"ד ע' 118.

(50) סה"מ קונטרסים שם יח, ב. תרפ"ט ע' 77.

(51) הביטול שעל ידו השלום דהבירורים הוא בשלימות, הוא ביטול שמצד יחידה. ועפ"ז יש להוסיף ביאור בזה שמביא בהמאמר שמאורע הנ"ל הי' בהיותו ביחידות אצל הצ"צ — דע"י שהצ"צ דיבר עמו בענין הביטול בהיותו ביחידות, המשיך נתינת כח לא רק על ביטול סתם אלא גם על ביטול שמצד יחידה.

(52) מלכים"א ה, כח*.

(53) ראה אוה"ת (יהל אור) להצ"צ עה"פ פדה בשלום ס"י (ע' רח).

(54) ירושלמי סוטה פ"א ה"ח.

(* ראה תורת מנחם — רשימת היומן ס"ע רנ ואילך: "ישנו מאמר מאדמו"ר האמצעי "ואדונירם על המס". ואדונירם ב' מלות. שלוב הוי' באדני' ושלוב אד' בהו', בענין הבירור שתלוי בבחירה. אבל זהו בנוגע להמברר אבל המתברר קצוב שיתברר וזהו מס" (המור"ל).

להאדם שעניני העולם (לא רק שאינם מסייעים, אלא) מונעים אותו מעבודת ה', כי ההעלם והנצוצות הוא העלם בתכלית, ע"ד העלם שאינו במציאות. וע"י העבודה דברים היו עמדי, התעוררות היחידה, עצם הנשמה שלמעלה מהתפשטות (מציאות), מתעורר ומתגלה ההעלם שאינו במציאות והנצוצות, והתשוקה שלהם להתברר, ענין ברבים היו עמדי, ואזי רואים בגילוי שעניני העולם (לא רק שאינם מונעים, אלא) מסייעים לעבודת ה'.

ט) וזהו פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי, דהשלום של הבירור שע"י העבודה דברים היו עמדי (התעוררות היחידה) הוא בשלימות, שכולל שתי המעלות (כנ"ל סעיף ו), כי ע"י העבודה דברים היו עמדי, התעוררות היחידה, מתגלה שהנצוצות שנמצאים בגלות (ברשות ה) רבים היו עמדי (הרצון והתשוקה שלהם להתברר), ולכן גם הבירור בדרך מלמעלה למטה יש בו מעין המעלה שהבירור הוא מצד התחתון, כי גם בירור זה הוא שהתחתון רוצה להתברר (אלא שהבירור בפועל הוא ע"י גילוי אור שלמעלה ממנו). ועד"ז לאידך, שגם הבירור שבדרך מלמעלה למטה הוא באופן שמתבטל ההתנגדות של התחתון. דזה שנתבאר לעיל (סעיף ה) שגם לאחר הבירור דהתחתון (בירור בדרך מלמעלה למטה) נשאר עדיין בהעלם ההתנגדות שלו, הוא, מפני שבירור התחתון הוא ענין שנתוסף בו (ע"י המברר שנתלבש בו), היפך הטבע דהתחתון. וכמו נפש הבהמית שבטבעה נמשכת לענינים גשמיים, והאהבה לאלקות [שנעשה אצלה ע"י נפש האלקית שנתלבש בה] הוא היפך טבעה. ומזה מוכן, דכשהתחתון הוא באופן שעוד לפני ההתלבשות של המברר בו (עבודת הבירור) הוא רוצה ומשתוקק (בגילוי) להתברר, אזי, הבירור אינו דבר נוסף עליו, ומכש"כ שאינו היפך טבעו, ולכן הבירור שלו (גם הבירור שבדרך התלבשות) הוא ע"ד הענין דאתהפכא.

יוד) והנה ידוע⁵⁵ דכללות ענין העבודה הוא ליחדא קוב"ה ושכינתיה. והו"ע יחוד טובב וממלא, כי קוב"ה הוא בחינת סוכ"ע ושכינתיה הוא בחינת ממכ"ע⁵⁶. וזהו שאמר יעקב ושבתי בשלום אל בית אבי והי' הוי' לי לאלקים, שע"י עבודת הבירורים (ושבתי בשלום אל בית אבי, החזרת הנצוצות למקורם) [דעיקר העבודה שבשבילה ירדה הנשמה למטה היא עבודת הבירורים⁵⁷] יהי' הוי' לי לאלקים, יחוד הוי' (סובב) ואלקים (ממלא). ויש לומר, דע"י עבודת הבירורים בשני האופנים (בדרך מלמעלה למטה ובדרך מלמעלה למטה), ובאופן שכל אחד מהם כלול משניהם, ע"י, היחוד דסובב וממלא הוא בשני האופנים, המשכת סובב בממלא והעלאת ממלא בסובב, ובאופן שכל אחד מהם כלול משניהם. ועפ"ז יש לבאר

55) תניא פמ"א (נו, ב).*

56) תניא שם (נח, א).

57) תניא פל"ז (מח, ב).

(* ענין זה נתבאר בד"ה ושבתי בשלום גו', מאמר השני שנאמר בהתוועדות זו (סה"מ תשכ"ב ע' סג ואילך). המו"ל.

השייכות דענין זה ליעקב דוקא, כי ההתכללות דשני האופנים שבעבודת הבירורים שבכל אחד מהם ישנם שתי המעלות, הוא ע"י גילוי בחינת היחידה, למעלה מהגבלה, וזה שביעקב נאמר⁵⁸ ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה, נחלה בלי מצרים⁵⁹, הוא לפי שהי' בו גילוי היחידה (כמו שנתבאר לעיל⁶⁰).

והנה ידוע דשכינה היא בחינת מלכות⁶¹, הכוללת את כל נשמות ישראל, כמארוז"ל⁶² כל ישראל בני מלכים הם⁶³. ועפ"ז יש לומר, דביחוד קוב"ה ושכינתו נכלל גם היחוד דהקב"ה וישראל. דשלימות היחוד הוא כשהוא בשני האופנים, המשכה והעלאה. ויש לומר, דמהטעמים על זה שענין הנישואין דהקב"ה וישראל יהי' לעתיד לבוא⁶⁴, כי אז יהי' גילוי היחידה ע"י משיח שהוא בחינת יחידה הכללית⁶⁵, אמיתת הענין דופרצת, ע"י שיעלה הפורץ לפנינו⁶⁶, בקרוב ממש.

(58) פרשתנו (ויצא) כה, יד.

(59) שבת קיח, סע"א ואילך.

(60) בד"ה והי' זרעך גוי ופרצת גוי, מאמר הראשון שנאמר בהתוועדות זו (סה"מ תשכ"ב ע' נט ואילך).

(61) תניא פנ"ב. ובכ"מ.

(62) שבת סז, א.

(63) ראה רד"ה ויאמר גוי מחר חודש גוי ה'תשמ"ה (לעיל ח"א ע' שמז). וש"נ.

(64) שמו"ר ספט"ו. וראה לקו"ת שה"ש מח, א ואילך.

(65) רמ"ז לזח"ג רס, ב (נדפס במקדש מלך קצ, ב). ל"ת להאריז"ל עה"פ (בראשית ה, כב) ויתהלך חנוך.

ועוד. וראה אוה"ת נצבים ע' א'רעו. סה"מ תרכ"ז ע' טז. תרנ"ה ס"ע יט ואילך. תרצ"ט ע' 207. ועוד.

(66) ע"פ לשון הכתוב — מיכה ב, יג. וראה אגדת בראשית ספס"ג. וראה גם ב"ר פפ"ה, יד ובפרש"י לשם.